Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

# BIULETYN KOWIEŃSKI

## WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) WIELKA-POHULANKA 19—7.

Nr. Wilno, dnia 16 marca 1934 r. 1025.-

## Treść numeru:

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

| | Dział. | Str. |
|---|---|---|
| 1. "Vilniaus Rytojus" o sytuacji międzynarodowej Litwy.- | I. | 1. |
| Kronika. | | |
| 2. Echa komunikatu Radja Polskiego w sprawie prześladowania Polaków na Litwie w "Liet.Aidas".- | " | 2. |
| 3. Konferencja kolejowa Litwy, Łotwy, Niemiec i Sowietów w Rydze.- | " | " |
| III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE. | | |
| Kronika. | | |
| 4. Zasady ideologji ludowców w ujęciu "Liet.Aidas".- | III. | " |
| V. LITWINI PRUSCY. | | |
| Kronika. | | |
| 5. Poturbowanie sekretarza Zjednoczenia Litwinów Pruskich.- | V. | " |
| VIII. Z ŻYCIA LITWINÓW I PRASY LITEWSKIEJ W WILNIE. | | |
| Kronika. | | |
| 6. Dokoła aresztów Litwinów w Wileńszczyźnie.- | VIII. | " |


x

x x

## I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

"V i l n i a u s  R y t o j u s" o sytuacji międzynarodowej Litwy. "Vil.Rytojus" Nr.22 z 17.III.1934 r. Artp.t."Czy Litwie grozi niebezpieczeństwo". Streszczenie:

Tu i owdzie odzywają się głosy, że Litwie grozi niebezpieczeństwo z dwóch stron: ze strony niemieckiej i polskiej. Niemcy mianowicie czyhać mają na niepodległość litewską, złoszcząc się spowodu Kłajpedy, zaś Polska nie wiadomo czem zakończy drugie "retorsje" przeciwko Litwinom. Autorzy tych pogłosek twierdzą, że oba niebezpieczeństwa mogą spaść na Litwę jednocześnie, tego samego dnia.

Czy naprawdę niebezpieczeństwo powyższe Litwie grozi? Jak wiadomo, stosunki litewsko-niemieckie są ostatnio istotnie naprężone. Niemcy, mszcząc się za ostrzejsze posunięcia rządu litewskiego w Kłajpedzie, zaczęły stosować ograniczenia importowe i atakować za pośrednictwem prasy Litwę. Czy może się to jednak skończyć zamachem Niemiec na niepodległość litewską? Nie. Niemcy nie będą mogły tego zrobić, gdyż z jednej strony są zasłabe, z drugiej zaś za Litwą ujęłyby się państwa sygnatarjusze. Byłoby to początkiem drugiej wojny światowej, której, jak wiadomo, obecnie nie chce żadne europejskie państwo.

Niektórym politykom się wydaje, że podpisany niedawno na 10 lat pakt polsko-niemiecki może mieć dla Litwy smutne konsekwencje. Niektórzy powiadają, że początkiem tych konsekwencyj są właśnie drugie "retorsje". Jednak, gdy się spojrzy na pakt z formalnego punktu widzenia, domysły te nie są uzasadnione, gdyż pakt wyraźnie zaznacza, iż porozumienie polsko-niemieckie nie jest skierowane przeciwko jakiemuś trzeciemu państwu. Pozatem Hitler oświadczył publicznie, że główną podstawą paktu polsko-niemieckiego jest utrzymanie pokoju na Wschodzie.

Obawy co do niebezpieczeństwa dla Litwy ze strony Niemiec nie są więc uzasadnione. Jak mogłaby natomiast postąpić względem Litwy Polska? Na to pytanie niełatwo odpowiedzieć. Obecnej polskiej polityki zagranicznej prawie nikt nie rozumie. Nawet Francuzi najbliżsi sprzymierzeńcy polscy, łamią sobie głowy i dziwią się spowodu ostatnich posunięć politycznych Polski, których wynikiem jest niezwykłe zbliżenie z Niemcami i Rosją Sowiecką, zwłaszcza teraz, gdy oba te państwa są względem siebie wrogo nastrojone. Niejasna sytuacja zawsze budzi różne domysły i pogłoski. Niemało tych pogłosek krąży też obecnie na temat rzekomej chęci Polski porozumienia się z Niepodległą Litwą. Według tych pogłosek, Polska i Sowiety pragną stworzyć przeciwko Niemcom silną zaporę, rozciągającą się od Oceanu Lodowatego aż do Morza Czarnego. Na zaporę tę składałyby się państwa bałtyckie /Litwa, Łotwa, Estonja i Finlandja/ i skandynawskie wraz z Polską i Sowietami. Realizacji tego planu przeszkadzać ma najwięcej naprężenie stosunków polsko-litewskich spowodu Wilna. W związku z tem Polska podobno chce obecnie jak najszybciej się z Litwą porozumieć. Pośrednikiem w tym względzie ma być Rosja Sowiecka. Litwinow miałby przyjechać do Kowna i rozpocząć misję pojednania. Mówi się nawet, że Sowiety zaproponowałyby takie wyjście: Litwa Wilna się nie wyrzeka, lecz rozstrzygnięcie tej sprawy odkłada na czas dogodniejszy. Obecnie zaś nawiazuje z Polską stosunki normalne, a Polska wzamian udziela Litwinom wileńskim obszernej autonomji kulturalnej. O ile taki plan Polsce by się nie powiódł, to poczyniłaby ona agresywne kroki w stosunku do Litwy.

Są to oczywiście tylko pogłoski, na które poważnie patrzeć niepodobna. O ile Polska naprawdę zechciałaby uczynić w stosunku do Lutwy jakiś agresywny krok, to najpewniej ujęłaby się za Litwą pośredniczka Rosja, która, jak wiadomo, niejednokrotnie już oświadczała, że jest żywo zainteresowana w utrzymaniu niezawisłości Litwy. Nie drzemałyby wtedy też niewątpliwie Niemcy, które, obawiając się wzmocnienia Polski, wtrąciłyby się i zażądały Korytarza Pomorskiego. Korytarz zaś ten, jak to Polacy sami niejednokrotnie oświadczali, jest dla Polski ważniejszy, niż cała Litwa.

Skoro się więc zestawi wszystko to razem, można śmiało dojść do wniosku, że obecnie jakikolwiek agresywny krok ze strony Niemiec czy Polski w stosunku do Litwy z trudem dałby się zrealizować.-

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

"W i l n i a u s  R y t o j u s" o  s y t u a c j i  m i ę d z y-n a r o d o w e j  L i t w y. "Vil.Rytojus" Nr.22 z 17.III.1934 r. Artykuł "Czy Litwie grozi niebezpieczeństwo". Streszczenie:

Tu i ówdzie odzywają się głosy, że Litwie grozi niebezpieczeństwo z dwóch stron: ze strony niemieckiej i polskiej. Niemcy jakoby czyhać mają na niepodległość litewską, zdążając się zapewne [illegible] Kłajpedy, zaś Polska nie wiadomo czem zakończy drugie wystąpienie przeciwko Litwinom. Autorzy tych pogłosek twierdzą, że oba niebezpieczeństwa mogą grozić Litwie jednocześnie, [illegible] nawet dnia.

Czy ma rację [illegible] niebezpieczeństwa powyższego [illegible] jak wiadomo, stosunki litewsko-niemieckie są obecnie istotnie naprężone. Niemcy [illegible] się za ostatnie posunięcia rządu litewskiego w Kłajpedzie, nakładają stosowne ograniczenia importowe i starają się [illegible] za pośrednictwem prasy Litwę. Czy może się to jednak skończyć zamachem Niemiec na niepodległość litewską? Nie. Niemcy nie będą mogły tego zrobić, gdyż z jednej strony są zajęte, z drugiej zaś za Litwą ujęłyby się państwa [illegible]. Byłby to początkiem drugiej wojny światowej, której, jak wiadomo, obecnie nie chce żadne europejskie państwo.

Niektórym politykom się wydaje, że nadszedł moment na 10 lat paktu polsko-niemieckiego między dla Litwy [illegible] konsekwencje. Niektórzy powiadają, że [illegible] tych konferencji może się w [illegible] "[illegible]". Jednak, gdy się [illegible] z bliska [illegible] tego punktu widzenia, domysły te nie są uzasadnione, gdyż pakt wyraźnie zaznacza, iż porozumienie polsko-niemieckie nie jest skierowane przeciwko jakiemukolwiek trzeciemu państwu. [illegible] że główną podstawą paktu polsko-niemieckiego jest utrzymanie pokoju na wschodzie.

Obawy, co do niebezpieczeństwa dla Litwy ze strony Niemiec nie są więc uzasadnione. Jak [illegible] Litwy Polska? Na to pytanie niełatwo odpowiedzieć. Obecnej polskiej polityki zagranicznej prawie nikt nie rozumie. Nawet Francuzi najbliżsi sprzymierzeńcy polscy, [illegible] dziwią się sposobom ostatnich posunięć politycznych Polski, których wynikiem jest niezwykle zbliżenie z Niemcami i Rosją Sowiecką, zwłaszcza teraz, gdy one te państwa są [illegible] wrogo nastrojone. Niejasna sytuacja zawsze budzi różne domysły i pogłoski. Niektórzy tych pogłosek kraży też obecnie na temat rzekomej chęci Polski porozumienia się z Niemcami [illegible] Litwa. [illegible] tych pogłosek, Polska i Sowiety pragną stworzyć przeciwko Niemcom silne zapory, rozciągające się od Oceanu Lodowatego aż do Morza Czarnego. Na zaporę tę składałyby się państwa bałtyckie /Litwa, Łotwa, Estonja i Finlandja/ i skandynawskie wraz z Polską i Sowietami. Realizacji tego planu przeszkadzać ma [illegible] naprężenie stosunków polsko-litewskich z powodu Wilna. W związku z tem Polska podobno chce obecnie jak najszybciej z Litwą porozumieć. Pośrednikiem w tym względzie ma być Rosja Sowiecka. Litwinom miałaby przyjechać do Kowna i rozpocząć niejako pośrednie [illegible] że Niemcy zaproponowałyby takie wyjście Litwa Wilna się nie [illegible], lecz rozstrzygnięcie tej sprawy odkłada na czas dogodniejszy. Obecnie zaś nawiązuje z Polską stosunki normalne, a Polska zamiast uzależnić Litwinom wileńskim obszernej autonomji kulturalnej. O ile taki plan Polsce by się nie powiódł, to [illegible] ona szereg kroków w stosunku do Litwy.

Są to oczywiście tylko pogłoski, na które poważnie patrzeć niepodobna. O ile Polska naprawdę zechciałaby uczynić w stosunku do Litwy jakiś agresywny krok, to najpewniej ujęłaby się za Litwą Sowiecka Rosja, która, jak wiadomo, niejednokrotnie już oświadczała, że jest żywo zainteresowana w utrzymaniu niepodległości Litwy. Nie przeszkodziłyby temu też niewątpliwie Niemcy, którzy obawiają się wzmocnienia Polski, [illegible] i zasady Korytarza Pomorskiego, Korytarz zaś ten, jak to Polacy sami niejednokrotnie oświadczali, jest dla Polski ważniejszy, niż cała Litwa.

Skoro więc weźmiemy to wszystko razem, można śmiało dojść do wniosku, że obecnie jakikolwiek agresywny krok ze strony Niemiec czy Polski w stosunku do Litwy z trudem dałby się zrealizować.-

K r o n i k a .

E c h a  k o m u n i k a t u  R a d j a  P o l s k i e g o  w s p r a w i e  p r z e ś l a d o w a n i a  P o l a k ó w  n a L i t w i e  w "L i e t . A i d a s" ."Liet.Aidas" Nr.59 /III.34/ zamieszcza p.t."W jakim celu? Zmyślenia Polski o Litwie" następującą wzmiankę: 13 marca Radjo Warszawskie ogłosiło szereg zmyśleń, o rzekomem prześladowaniu Polaków na Litwie. Radjo Polskie chwaliło się, że aresztowani w Wilnie Litwini zostali już zwolnieni i oskarżało władze litewskie o to, że zwolniły one Polaków tylko od kar pieniężnych, natomiast wszyscy Polacy, wysiedleni do innych miejscowości, nie zostali amnestowani. Ponadto Radjo ogłosiło, że w Litwie dokonano znowu szeregu aresztów, że propaganda antypolska trwa w dalszym ciągu i wybijanie szyb jest na porządku dziennym.

Ciekawą jest rzeczą, w jakim celu Polacy wszystkie te zmyślenia rozsiewają? Czyżby to miała być zachęta do nowych prześladowań Litwinów w Wileńszczyźnie, czy też wysiłki w kierunku usprawiedliwienia dalszego trzymania w więzieniach niezwolnionych Litwinów?-

K o n f e r e n c j a  k o l e j o w a  L i t w y , Ł o t w y , N i e m i e c  i  S o w i e t ó w  w  R y d z e ."Liet.Žinios" Nr.59 /III.1934/:W dniu 16 lutego rozpoczęła się w Rydze nadzwyczajna konferencja kolejowa Litwy, Łotwy, Niemiec i Sowietów. Konferencja ta zakończyła się w dniach ostatnich. Konferencja została zwołana spowodu decyzji Łotyszów podniesienia taryfy kolejowej. W związku z podniesieniem taryfy łotewskiej, jak wiadomo, przestały kursować pociągi litewskie przez terytorjum łotewskie /Kalete-Priekule-Vajnode/, zaś łotewskie pociągi przez terytorjum litewskie /Lusza-Możejki-Laižuva/.-

## III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

K r o n i k a .

Z a s a d y  i d e o l o g j i  l u d o w c ó w  w  u j ę c i u "L i e t . A i d a s a" ."Liet.Aidas" Nr.58 /III.1934/:Ogłoszone niedawno na łamach "Liet.Žinios" nowe zasady ideologji ludowców, odpowiadają mniej więcej zasadom proponowanym przed paru laty przez członka komitetu centralnego partji ludowców Kvieskę. Dotychczas przyjęciu tych zasad sprzeciwiali się starsi członkowie komitetu centralnego, obawiając się o swe wpływy. W końcu jednak duch czasu wziął górę, zwłaszcza, że za nowemi zasadami ławą stanęli młodzi.-

## V. LITWINI PRUSCY .

K r o n i k a .

P o t u r b o w a n i e  s e k r e t a r z a  Z j e d n o c z e n i a  L i t w i n ó w  P r u s k i c h ."Liet.Aidas" Nr.58 /III.1934/: W tych dniach Niemcy poturbowali w Tylży tamtejszego sekretarza Zjednoczenia Litwinów pruskich Maciulaitisa. Napaść na Maciulaitisa odbyła się w miejscowej restauracji.-

## VIII. Z ŻYCIA LITWINÓW I PRASY LITEWSKIEJ W WILNIE.

K r o n i k a .

D o k o ł a  a r e s z t ó w  L i t w i n ó w  w  W i l e ń s z c z y ź n i e ."Vil.Ryt." Nr.22 /III.1934/:12 marca policja dokonała rewizyj w czytelniach t-stwa "Rytas" w Zabornikach, Domaszach, Kupczelach i Pietkuniszkach /pow.brasławski/. Po rewizjach aresztowano tegoż dnia i odesłano do Brasławia kierowników tych czytelni:Czerniawskiego, Prantkielewicza, Kryvelisową i Żyżmarasównę. Ponadto aresztowano prezesa oddziału t-stwa św.Kazimierza w Domaszach Cijunelisa, sekretarza Szuliję i jeszcze jedną osobę, której nazwisko narazie nie jest znane. Przyczyny rewizyj i aresztów są nieznane.

Wbrew informacjom Radja Warszawskiego i prasy wileńskiej, w więzieniach pozostają: R.Mackiewicz, A.Cicenas, W.Borysewicz,P.Vajtulonis, W.Mamiński, A.Ulozas, J.Vinciunas, J.Gulbinis, F.Garla i A.Bernotas.-